opusdei.org

El tresor del temps

Us oferim en àudio i text, l'homilia de sant Josepmaria "El tresor del temps" publicada a "Amics de Déu" i pronunciada el 9 de gener de 1956.

12/03/2020

Disponible també a Soundcloud, ivoox i Youtube

Quan m’adreço a vosaltres, quan conversem tots plegats amb Déu

Nostre Senyor, continuo en veu alta la meva oració personal: m'agrada de recordar-ho sovint. I vosaltres també us heu d'esforçar a alimentar la vostra oració dintre les vostres ànimes, encara que per qualsevol circumstància, com ara la d'avui, hàgim de tractar un tema que a primer cop d'ull no sembla gaire a propòsit per a un diàleg d'amor: que això és el nostre col·loqui amb el Senyor. Dic *al primer cop d'ull*, perquè tot el que ens passa, tot el que s'esdevé al costat nostre pot ser, i ha de ser, tema de la nostra meditació.

Us haig de parlar del temps, d'aquest temps que se'ns en va. No repetiré la coneguda afirmació que un any més és un any menys… Tampoc no us suggereixo que aneu demanant pertot arreu què en pensen, del decurs dels dies, ja que probablement —si ho fèieu— sentiríeu alguna resposta d'aquest estil: *joventut, diví tresor, que te'n vas*

per no tornar... Per bé que no excloc que també podríeu sentir una consideració amb més sentit sobrenatural.

Tampoc no em vull deturar en el punt concret de la brevetat de la vida, amb accents de nostàlgia. Als cristians, la fugacitat de la caminada terrenal ens hauria d'incitar a aprofitar millor el temps, de cap manera témer Nostre Senyor, i menys encara a mirar-nos la mort com un final desastrós. Un any que s'acaba —s'ha dit de mil maneres, més o menys poètiques—, amb la gràcia i la misericòrdia de Déu, és un pas més que ens acosta al Cel, la nostra Pàtria definitiva.

En pensar en aquesta realitat, entenc molt bé aquella exclamació que sant Pau escriu als de Corint: *tempus breve est!*,[1] que n'és de breu, la durada del nostre pas per la terra! Aquests mots, per un cristià

coherent, ressonen dins el més íntim del seu cor, com un retret davant la falta de generositat, i com una invitació constant a ésser lleial. Veritablement, el nostre temps d'estimar, de donar, de desagreujar, és curt. No és just, doncs, que el malbaratem, ni que irresponsablement llancem aquest tresor per la finestra: no podem desbaratar aquesta etapa del món que Déu confia a cadascun de nosaltres.

Obrim l'Evangeli de sant Mateu, pel capítol vint-i-cinc: *el regne del cel s'assembla a deu verges, que van prendre les llànties i van sortir a rebre l'espòs i l'esposa. N'hi havia cinc que eren deixades, i cinc més de prudents*.[2] L'evangelista ens explica que les previsores han aprofitat el temps. Discretament es proveeixen de l'oli que els cal, i estan a punt, quan les avisen: ei! que ja és hora!, *l'espòs ja és aquí, sortiu a rebre'l*:

revifen les llànties i van amb goig a rebre'l.[3]

Arribarà aquell dia, que serà l'últim, i ja no ens farà por: tot confiant fermament en la gràcia de Déu, estem disposats des d'ara, amb generositat, amb fortalesa, amb amor en els detalls, a acudir a aquesta cita amb el Senyor portant els llantions encesos. Perquè ens espera la gran festa del Cel. *Som nosaltres, germans estimadíssims, els qui intervenim en les noces del Verb. Nosaltres, que ja tenim fe en l'Església, que ens nodrim amb la Sagrada Escriptura, que fruïm perquè l'Església està unida amb Déu. Ara, us ho prego, penseu si heu vingut a aquestes noces amb el vestit nupcial: examineu atentament els vostres pensaments*.[4] Jo us asseguro a vosaltres —i a mi mateix— que aquest vestit de noces serà teixit amb l'amor de Déu que haurem sabut aplegar fins i tot en els treballs més petits. Perquè és cosa d'enamorats

tenir cura dels detalls, àdhuc en les accions aparentment sense importància.

Però reprenguem el fil de la paràbola. I les irreflexives, què fan? D'aleshores ençà dediquen tot el seu afany a agençar-se per esperar l'Espòs: van a comprar l'oli. Però s'hi han decidit tard, i mentre hi anaven, *va arribar l'espòs, i les qui estaven a punt entraren amb ell a les noces, i la porta restà tancada. Més tard van arribar també les altres, i deien: Senyor, Senyor, obriu-nos!*[5] No és pas que s'hagin estat sense fer res: han intentat alguna cosa. Però van sentir la veu que els responia amb duresa: *no us conec*.[6] No van saber o no van voler preparar-se amb la sol·licitud que calia, i es van descuidar de comprar l'oli raonablement al seu temps. Els va faltar generositat per a acomplir plenament el poc que se'ls havia

encomanat. Mancaven, de fet, moltes hores, però les van desaprofitar.

Pensem ardidament en la nostra vida. ¿Per què no trobem de vegades aquests minuts, per acabar amorosament la feina que ens afecta i que és el mitjà de la nostra santificació? ¿Per què descurem les obligacions familiars? ¿Per què ens entra la precipitació en el moment de resar, d'assistir al sant Sacrifici de la Missa? ¿Per què ens manquen la serenitat i la calma, per a l'acompliment de les obligacions del propi estat, i ens entretenim sense cap pressa a anar darrera els capricis personals? Em podreu respondre: això són menuderies. Sí, veritablement: però aquestes menuderies són l'oli, el nostre oli, que manté viva la flama i el llum encès.

Des de la primera hora

El Regne del cel s'assembla a un pare de família que sortí a trenc d'alba a llogar treballadors pera la seva vinya. [7] Ja sabeu el relat: aquell home torna a la plaça en diferents ocasions per contractar treballadors: els uns foren cridats en començar el dia; els altres, molt a prop de la nit.

Tots ells reben un denari: *el salari que t'havia promès, és a dir, la meva imatge i semblança. En el denari hi ha gravada la imatge del Rei*.[8] Aquesta és la misericòrdia de Déu, que crida a cadascú segons les seves circumstàncies personals, perquè vol *que tots els homes se salvin*.[9] Però nosaltres hem nascut cristians, hem estat educats en la fe, hem rebut, molt clara, l'elecció del Senyor. Aquesta és la realitat. Per això, quan us sentiu invitats a correspondre, ni que sigui a darrera hora, ¿podreu continuar a la plaça pública, prenent el sol com molts d'aquells obrers, perquè els sobrava temps?

No ens n'ha de sobrar, de temps, ni un segon: i no exagero. De feina, n'hi ha; el món és gran i són a milers les ànimes que encara no han escoltat amb claredat la doctrina de Crist. Em dirigeixo a cadascun de vosaltres. Si et sobra temps, pensa-hi una mica: és molt possible que estiguis ficat en la tebiesa; o bé que, parlant sobrenaturalment, siguis un tolit. No et mous, estàs aturat, ets estèril, sense desenvolupar tot el bé que hauries de comunicar als qui es troben al teu costat, en el teu ambient, en la teva feina, en la teva família.

Potser em diràs: i per què hauria d'esforçar-me? No et responc jo, sinó sant Pau: *l'Amor de Crist ens urgeix*. [10] Tot l'espai d'una existència és poc per a eixamplar els límits de la teva caritat. Des del primeríssim començament de l'Opus Dei he manifestat la meva gran taleia de repetir sense parar, per a les ànimes

generoses que es decideixin a traduir-lo en obres, aquell crit de Crist: *en això coneixeran tots que sou els meus deixebles, si us estimeu els uns als altres*.[11] Ens coneixeran justament per això, perquè la caritat és el punt d'arrencada de qualsevol activitat d'un cristià.

Ell, que és la mateixa puresa, no assegura que els seus deixebles seran coneguts per la netedat de llur vida. Ell, que és la sobrietat, que ni tan sols disposa d'una pedra on reclinar el cap,[12] que va passar tants dies dejunant i en recés,[13] no manifesta als Apòstols: us coneixeran com a escollits meus per tal com no sou menjaires ni bevedors.

La vida neta de Crist era —tal com ho ha estat i ho serà en totes les èpoques— una bufetada per a aquella societat d'aleshores, com ara sovint tan podrida. La seva sobrietat, una altra fuetada per als qui

contínuament banquetejaven, i es provocaven el vòmit després de menjar per poder continuar menjant, complint a la lletra les paraules de Saule: converteixen el ventre en un déu.[14]

La humilitat del Senyor era una altra bastonada per a aquella manera de consumir la vida pensant només en ells mateixos. Mentre era a Roma, he comentat diverses vegades, i potser ja m'ho heu sentit dir, que per sota d'aquells arcs, avui en ruïnes, hi desfilaven triomfadors, vanitosos, presumptuosos, plens de supèrbia, els emperadors i llurs generals vencedors. I, en travessar aquests monuments, qui sap si acotaven el cap per por de donar un cop a l'arc grandiós amb la majestat de llurs fronts. Malgrat això, Crist, humil, tampoc no precisa: coneixeran que sou els meus deixebles en el fet que sou humils i modestos.

Voldria fer-vos notar que, al cap de vint segles, encara apareix amb tota la força de la novetat el Manament del Mestre, que és com la carta de presentació del veritable fill de Déu. Al llarg de la meva vida sacerdotal, he predicat amb moltíssima freqüència que, malauradament per a tants, continua essent nou, perquè mai, o gairebé mai, no s'han esforçat a practicar-lo: és trist, però és així. I és molt clar que l'afirmació del Messies ressalta d'una manera terminant: en això us coneixeran, en el fet que us estimeu els uns als altres! Per això sento la necessitat de recordar constantment aquestes paraules del Senyor. Sant Pau hi afegeix: *porteu els uns les càrregues dels altres, i compliu així la llei de Crist*.[15] Estones perdudes, qui sap si amb la falsa excusa que et sobra temps… Si hi ha tants germans, amics teus, sobrecarregats de feina! Amb delicadesa, amb cortesia, amb el somrís als llavis, ajuda'ls de tal

manera que es faci gairebé impossible que ho notin, i que ni se'n puguin mostrar agraïts, per tal com la discreta finesa de la teva caritat ha fet que passés desapercebuda.

No havien tingut ni un instant lliure, argumentarien aquelles pobretes, que van amb les llànties buides. Als obrers de la plaça, els sobra la major part del dia, perquè no se senten obligats a prestar servei, bé que la recerca del Senyor és contínua, és urgent, des de la primera hora. Acceptem-la, responent que sí: i aguantem per amor —que no és aguantar— *el pes de la jornada i de la calor*.[16]

Rendir per a Déu

Considerem ara la paràbola d'aquell home que en *anar-se'n a terres llunyanes, va cridar els seus criats i els va confiar els seus béns*.[17] A cada un li confià una quantitat diferent, perquè l'administrés

mentre ell era fora. Em sembla molt oportú de fixar-nos en la conducta d'aquell que va acceptar un talent: es comporta d'una manera que a la meva terra se'n diu murrieria. Pensa, discorre amb aquell cervell de poca altura i decideix: *se n'anà a fer un clot a terra i va colgar-hi el diner de l'amo*.[18]

¿Quina ocupació escollirà després aquest home, si ha abandonat l'instrument de treball? Ha decidit irresponsablement optar per la comoditat de retornar només allò que li van lliurar. Es dedicarà a matar els minuts, les hores, les jornades, els mesos, els anys, la vida. Els altres s'afanyen, negocien, es preocupen noblement per a retornar més que no han rebut: el fruit legítim, ja que la recomanació ha estat molt concreta: *negotiamini dum venio*;[19] encarregueu-vos d'aquesta feina per obtenir-ne un guany, fins

que l’amo torni. Aquest no; aquest inutilitza la seva existència.

Quina llàstima, viure així, practicant la sola ocupació de matar el temps, que és un tresor de Déu! No hi caben les excuses, per a justificar aquesta actuació. *Que ningú no digui: disposo solament d’un talent, no puc aconseguir res. També amb un sol talent pots obrar d’una manera meritòria*.[20] Quina tristesa no treure partit, un autèntic rendiment de totes les facultats, poques o moltes, que Déu concedeix a l’home perquè es dediqui a servir les ànimes i la societat!

Quan el cristià mata el seu temps a la terra, es posa en perill de *matar el seu Cel*: quan per egoisme es retreu, s’amaga, es despreocupa. Qui estima Déu, no tan sols dóna allò que té, allò que és, al servei de Crist: es dóna ell mateix. No veu —amb mirada

mesquina— el seu jo en la salut, en el nom, en la carrera.

Meu, meu, meu…, pensen, diuen i fan molts d'ells. Quina cosa més molesta! Comenta sant Jeroni que *veritablement, allò que és escrit: per a buscar excuses als pecats, es realitza en aquesta gent que, al pecat de supèrbia, hi afegeix la peresa i la negligència*.[21]

És la supèrbia, la que conjuga contínuament aquest *meu, meu, meu…* Un vici que converteix l'home en criatura estèril, que anul·la les ànsies de treballar per Déu, que el mena a desaprofitar el temps. No perdis l'eficàcia, anihila en canvi l'egoisme. La teva vida per a tu? La teva vida per a Déu, per al bé de tots els homes, per amor al Senyor. Desenterra aquest talent! Fes-lo productiu, i assaboriràs l'alegria que, en aquest negoci sobrenatural, no hi fa res que el resultat no sigui a la

terra una meravella que els homes poden admirar. El que és essencial és donar tot el que som i posseïm, procurar que el talent rendeixi, i comprometre'ns contínuament a produir un bon fruit.

Potser Déu ens concedeix un altre any per a servir-lo. No pensis en cinc ni en dos. Fixa't només en aquest: en un, en el que hem començat: dóna'l, no el colguis! Aquest ha de ser el nostre determini.

Al peu de la vinya

Hi havia un pare de família que va plantar una vinya; la va voltar d'una tanca, i cavant-hi féu un cup i va construir-hi una torre; la va arrendar a uns vinyataires, i se n'anà a un país llunyà.[22]

M'agradaria que meditéssim les ensenyances d'aquesta paràbola, del punt de vista que ens interessa ara. La tradició ha vist, en aquest relat,

una imatge del destí del poble elegit per Déu; i ens ha assenyalat principalment de quina manera, a tant d'amor per part del Senyor, nosaltres els homes corresponem amb infidelitat, amb manca d'agraïment.

Concretament pretenc deturar-me en aquest *se n'anà a un país llunyà*. De seguida arribo a la conclusió que els cristians no hem d'abandonar aquesta vinya, on ens ha ficat el Senyor. Hem d'emprar les nostres forces en aquesta tasca, dins el clos, treballant en el cup, i tant bon punt acabada la feina del dia, reposant a la torre. Si ens deixéssim arrossegar per la comoditat, seria com respondre a Crist: ep! que els meus anys són per a mi, no per a Vós. No tinc ganes de decidir-me a treballar la vostra vinya.

El Senyor ens ha regalat la vida, els sentits, les potències, gràcies

incomptables: i no tenim dret a oblidar que som, cadascú, un obrer, entre tants, en aquesta heretat, en la qual Ell ens ha posat per col·laborar en la tasca de dur l'aliment als altres. Aquest és el nostre lloc: dins aquests límits; aquí ens hem de cremar diàriament amb Ell, ajudant-lo en la seva labor redemptora.[23]

Deixeu-me que hi insisteixi: el teu temps per a tu? El teu temps per a Déu! Tal vegada, per la misericòrdia del Senyor, aquest egoisme no ha entrat de moment dins la teva ànima. T'ho dic, per si algun cop sents que el teu cor vacil·la en la fe de Crist. Aleshores jo et demano —Déu et demana— fidelitat en el teu compromís, un domini de la supèrbia, que fermis la imaginació, que no et permetis la lleugeresa d'anar-te'n lluny, que no desertis.

A aquells jornalers que es trobaven enmig de la plaça, els sobrava tota la

jornada, volia matar les hores, aquell que va colgar el talent; se'n va a una altra banda el qui havia d'encarregar-se de la vinya. Tots coincideixen en una insensibilitat, davant la gran tasca que a cadascun dels cristians ha estat encomanada pel Mestre: la de considerar-nos i la de conduir-nos com instruments seus, per corredimir amb Ell; la de consumir tota la nostra vida en aquest sacrifici joiós de donar-nos pel bé de les ànimes.

La figuera estèril

També és sant Mateu qui ens explica que Jesús tornava de Betània amb fam.[24] A mi, Crist sempre em commou, i particularment quan veig que és Home vertader, perfecte, tot essent alhora perfecte Déu, per a ensenyar-nos d'aprofitar fins i tot la nostra indigència i les nostres debilitats personals, per tal d'oferir-nos enterament —tal com som— al

Pare, que accepta de gust aquest holocaust.

Tenia fam. El Faedor de l'univers, el Senyor de totes les coses té gana! Senyor, us agraeixo que —per inspiració divina— l'escriptor sagrat hagi deixat aquest rastre en aquest passatge, amb un detall que m'obliga a estimar-vos més, que m'anima a desitjar vivament la contemplació de la vostra Humanitat Santíssima! *Perfectus Deus, perfectus homo*,[25] perfecte Déu, i perfecte Home de carn i ossos, com tu, com jo.

Jesús havia treballat molt el dia abans i, en emprendre el camí, va tenir gana. Mogut per aquesta necessitat, se'n va a aquella figuera que, de lluny, presenta un fullam esplèndid. Ens explica sant Marc que *no era temps de figues*;[26] però Nostre Senyor se n'hi va per collir-ne, tot sabent molt bé que en aquesta estació no en trobaria. Amb tot, en

comprovar l'esterilitat de l'arbre amb aquella aparença de fecunditat, amb aquella abundor de fulles, ordena: *que mai més ningú no mengi fruit teu*.[27]

És fort, sí! Que mai més no neixi fruit de tu! I com havien de quedar els seus deixebles, més que més si consideraven que parlava la Saviesa de Déu! Jesús maleeix aquest arbre perquè només hi ha trobat una semblança de fecunditat: fullam. Així aprenem que no hi ha excusa per a la ineficàcia. Tal vegada diuen: *no tinc prou coneixements*... No hi ha excusa! O bé afirmen: *és que la malaltia, és que el meu talent no és gran, és que les condicions no són favorables... és que l'ambient*... Tampoc no valen aquestes excuses! Ai d'aquell que s'adorna amb la fullaraca d'un fals apostolat, del qui ostenta la frondositat d'una vida fecunda aparent, sense intents sincers d'obtenir fruit! Sembla que aprofita

el temps, que és mou, que organitza, que s'empesca una manera nova de resoldre-ho tot... Però és improductiu. Ningú no s'alimentarà amb les seves obres sense suc sobrenatural.

Demanem al Senyor que siguem ànimes disposades a treballar amb heroisme feraç. Perquè a la terra no en manquen, i són molts aquells en els quals les criatures quan s'hi acosten solament descobreixen fulles: grosses, lluents, llustroses. Només fullam, exclusivament això, i res més. I les ànimes ens esguarden amb l'esperança de sadollar la fam, que és fam de Déu. No és possible oblidar que comptem amb tots els mitjans, amb la doctrina suficient i amb la gràcia del Senyor, tot i les nostres misèries.

Us recordo novament que tenim poc temps: *tempus breve est*[28] perquè és breu la vida damunt la terra, i que,

mentre tinguem aquells mitjans, no ens cal més que bona voluntat per a aprofitar les ocasions que Déu ens ha concedit. Des que Nostre Senyor vingué en aquest món, s'inicià *l'era favorable, el dia de la salvació*,[29] per a nosaltres i per a tothom. Que el Nostre Pare Déu no ens hagi de fer el retret que ja va manifestar per boca de Jeremies: *la cigonya en el cel coneix la seva estació; la tórtora, l'oreneta i la grua saben el temps del seu retorn; però el meu poble ignora voluntàriament el país de Jahvè*.[30]

No hi ha dates dolentes o inoportunes: tots els dies són bons per a servir Déu. Només sorgeixen les males jornades quan l'home les malmet amb la seva absència de fe, amb la seva peresa, amb la seva desídia que l'inclina a no treballar amb Déu, per Déu. *Beneiré el Senyor en tot moment!*[31] El temps és un tresor que se'n va, que s'escapa, que llisca a les nostres mans com l'aigua

als penyals més alts. L'ahir ja ha passat i l'avui passa ara. Demà, aviat serà un altre ahir. La durada d'una vida és molt curta. Quantes coses es poden fer, però, durant aquest curt espai, per amor de Déu!

No ens valdrà cap disculpa. El Senyor s'ha prodigat amb nosaltres: ens ha instruït pacientment; ens ha explicat els seus preceptes amb paràboles, i no ha deixat d'insistir sense treva. Com a Felip, pot preguntar-nos: *tant de temps que estic amb vosaltres, i no m'heu conegut, encara?*[32] Ha arribat el moment de treballar de debò, d'ocupar tots els instants de la jornada, de suportar —de gust i amb alegria— *el pes del dia i de la calor*.[33]

En les coses del Pare

Em sembla que per a acabar millor aquestes reflexions, ens ajudarà un passatge de l'Evangeli de sant Lluc, en el capítol segon. Crist és un nen.

Quin dolor, el de la seva Mare i el de sant Josep, perquè —en retornar a Jerusalem— no venia entre els parents i els amics! I quina alegria quan el veuen, ja de lluny, ensenyant els mestres d'Israel! Però mireu les paraules, dures en aparença, que surten de la boca del Fill, en respondre a la Mare: *per què em cercàveu?*[34]

Que no era raonable, que el cerquessin? Les ànimes que saben què és perdre Crist i trobar-lo poden entendre-ho… *Per què em cercàveu? No sabíeu que em cal estar per les coses del meu Pare?*[35] ¿Que no sabíeu que he de dedicar tot el meu temps al meu Pare celestial?

Aquest és el fruit de l'oració d'avui: que ens convencem que el nostre camí a la terra —en tota circumstància i en tota temporada— és per a Déu, que ens convencem que és un tresor de glòria, un

transsumpte celestial; que és, a les nostres mans, una meravella que hem d'administrar, amb sentit de responsabilitat i de cara als homes i a Déu, sense que calgui canviar d'estat, enmig del carrer, tot santificant la pròpia professió o ofici i la vida de la llar, les relacions socials, tota l'activitat que sembla només terrenal.

Quan tenia vint-i-sis anys i em vaig adonar, en tota la profunditat, del compromís de servir el Senyor a l'Opus Dei, vaig demanar-li amb tota l'ànima vuitanta anys de gravetat. Demanava més anys al meu Déu —amb una ingenuïtat de principiant, infantil— per saber esmerçar el temps, per aprendre a aprofitar cada minut, al seu servei. El Senyor sap concedir aquestes riqueses. Qui sap si tu i jo arribarem a poder dir: *he tingut més intel·ligència que els ancians, perquè he complert els vostres manaments*.[36] La joventut

no ha d'equivaler a despreocupació, així com el fet de pentinar cabells blancs no vol pas dir necessàriament prudència i saviesa.

Vine amb mi a la Mare de Crist. Mare Nostra, que has vist Jesús fent-se gran, que has vist com aprofitava el seu pas entre els homes: ensenya'm d'esmerçar els meus dies al servei de l'Església i de les ànimes; ensenya'm a percebre en la més pregona intimitat del meu cor, com un retret afectuós, Mare bona, sempre que em calgui, que el meu temps no em pertany, perquè és del Pare Nostre que és al Cel.

---

[1] 1 Cor VII, 29.

[2] Mt XXV, 1-2.

[3] Mt XXV, 6.

[4] St. Gregori el Gran, *Homiliae in Evangelia*, XXXVIII, 11 (PL 76, 1289).

[5] Mt XXV, 10-11.

[6] Mt XXV, 12.

[7] Mt XX, 1.

[8] St. Jeroni, *Commentariorum in Matthaeum libri*, III, XX (PL 26, 147).

[9] 1 Tim II, 4.

[10] 2 Cor V, 14.

[11] Ioh XIII, 35.

[12] Cfr. Mt VIII, 20.

[13] Cfr. Mt IV, 2.

[14] Cfr. Phil III, 19.

[15] Gal VI, 2.

[16] Mt XX, 12.

[17] Mt XXV, 14.

[18] Mt XXV, 18.

[19] Lc XIX, 13.

[20] St. Joan Crisòstom, *In Matthaeum homiliae*, LXXVIII, 3 (PG 58, 714).

[21] St. Jeroni, *Commentariorum in Matthaeum libri*, 4, 25 (PL 26, 195).

[22] Mt XXI, 33.

[23] Cfr. Col I, 24.

[24] Cfr. Mt XXI, 18.

[25] Símbol *Quicumque*.

[26] Mc XI, 13.

[27] Mc XI, 14.

[28] 1 Cor VII, 29.

[29] 2 Cor VI, 2.

[30] Ier VIII, 7.

[31] Ps XXXIII, 2.

[32] Ioh XIV, 9.

[33] Mt XX, 12.

[34] Lc II, 49.

[35] Lc II, 49.

[36] Ps CXVIII, 100.

pdf | document generat automàticament des de https://opusdei.org/ca-ad/article/el-tresor-del-temps/ (15/12/2025)